

A pénzügyi intézmény szanalási eljárásának elrendelése mellett az eljárás során alkalmazott egyes szanalási intézkedéseknek, azaz végső soron az eljárás egészének is teljesíteni kell a Szantv. 17.§ (5) bekezdés szerint elvárt szükségességet és arányosságot. A szanalási eljárás jogerős megszűnését követően az intézménnyel, és a Standstill megállapodásban vele szerződéses kapcsolatban álló felperesekkel szemben az alperes nem gyakorolhat Szantv. 85.§ szerinti kiegészítő jogosultságot. [2014. évi XXXVII. tv. 16. §, 17. §, 85. §]

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Alperes 2014. december 18. napján rendelte el az M. Bank Zrt. (a továbbiakban: Hitelező) szanalási eljárását a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. tv. (a továbbiakban: Szantv.) alapján.

[2] Az I. rendű felperes, mint hitelfeltevő, a II. rendű felperes, mint kezes, valamint a Hitelező 2013. szeptember 13-án kötötték meg a Standstillt (Megállapodást). A felek abban egyeztek meg, hogy megkísérlik a 4. számú mellékletében felsorolt ingatlanokat együttesen, legalább minimum áron értékesíteni, ahol az értékesítés során az 1. számú melléklet szerinti Értékesítési protokollnak megfelelően járnak el. A nettó vételár 85%-át a felperesek a Hitelező javára engedményezték azzal, hogy azt a felperesek kötelezettségeinek törlesztésére/előtörlesztésre fordítja.

[3] Az alperes a H-SZN-I-26/2015. számú, 2015. szeptember 9-én kelt határozatával, az Szantv. 85. § (1) bekezdés f) pontja szerinti kiegészítő szanalási jogosultság alkalmazásával a rendelkező rész I. pontjában módosította a Standstill fogalom meghatározásainak 1.1. pontját, a II. pontban törölte az 5., 6., 11.1. és 12.4. pontjait, a III. pontban módosította a 3.4. pontot, a IV. pontban módosította a 4.2. pontot. Az V. pontban törölte az Értékesítési protokoll 3.3. második mondatát, a 3.5., 4.4. és 4.5. pontjait. A VI. pontban alperes úgy rendelkezett, hogy ezen rendelkezések 2015. szeptember 8-ával hatályosak, a VII. pont szerint a Standstill határozattal nem érintett rendelkezései változatlan tartalommal maradnak érvényben és hatályban. A VIII. pontban kötelezte a Hitelezőt, hogy a Standstill 4. számú mellékletében felsorolt ingatlanok tekintetében csak az alperesi határozattal módosított Standstill feltételeknek megfelelő értékesítési megállapodást hagyhat jóvá.

[4] A határozat indokolásának II. pontjában alperes megállapította, hogy a Szantv. 16. § (2) bekezdés f) pontjában megfogalmazott céllal szemben a Standstill a Hitelezőre indokolatlanul hátrányos kikötéseket tartalmaz, amelyek nem felelnek meg az okszerű, racionális gazdálkodás követelményének, a pénzügyi piacon szokásos feltételeknek. A Standstill alapján történő ingatlanértékesítés 9,8 milliárd forintos veszteséget okozna a szanalás alatt álló tartós életképességét visszaállítani szándékozó Hitelező számára. Az okozott veszteség jelentős mértékben rontja a szanalási intézkedések hatékonyságát, figyelemmel arra, hogy a Hitelező követeléseinek fedezetéül szolgáló ingatlanoknak a Standstill szerinti értékesítése a Hitelező fennmaradó értékét jelentősen csökkentené. A Standstill alkalmazása sérti az ügyfelek pénzeszközeinek és vagyonának védelmét: valamint a betétesek és befektetők bizalmának fenntartására vonatkozó szanalási célok érvényre juttatását, egyrészt a Hitelező megnövekedett veszteségére tekintettel, másrészt a Hitelező iránti bizalom várható meggyengülése következtében, ha a betétesek, befektetők azzal szembesülnek, hogy a Hitelező által kihelyezett hitelkövetelés megtérülésén a Hitelező jelentős, a szokásos piaci feltételek alkalmazása mellett egyébként elkerülhető vagy csökkenthető veszteséget szenved el. Hivatkozott a Szantv. 16. § (4) bekezdés b) pontjára.

[5] Az indokolás III. pontja az alperes Szantv. 85.§ (1) bekezdés f) pontján és 85.§ (2) bekezdésén alapuló eljárási jogosultságát rögzítette.

[6] A IV. pont a Standstill egyes, a határozat rendelkező részében törölt, vagy módosított pontjaira vonatkozó tételes indokokat tartalmazza, ismételten a betétesi és befektetői bizalom fenntartására hivatkozva. A Fogalom meghatározások 1.1. módosított pontja kapcsán kifejtette, az „MKB

Kielégítés” fogalom a Standstill szerint 85%, azaz a Hitelező rendelkezésére álló ingatlanfedezetének ellenértékét sem szolgálja. A Szantv. 16.§ (4) bekezdés b) pontja szerinti cél csak úgy érhető el, ha az „MKB Kielégítés” a fedezetül szolgáló ingatlan nettó vételárának 100%-a.

[7] Az alperesi határozat indokolása még egy IV. pontot tartalmaz, amely a rendelkező résszel összefüggésben, az alperes a kiegészítő jogosultságának alkalmazása kapcsán ismételten a Szantv. 85.§ (1) bekezdés f) pontjára hivatkozott.

[8] Az indokolás V. pontjában a további alkalmazott jogszabályokat tartalmazza a határozat: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. (a továbbiakban: Ket.) 71.§ (1) bekezdés, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi 4.§ (8) bekezdés, 13.§ (2) bekezdés l) pontja, 13.§ (9) bekezdése, továbbá a jogorvoslatra vonatkozó normákat.

[9] Az alperesi határozatot az I. rendű felperesek részére 2015. szeptember 11-én kézbesítették, a II. rendű felpereseknek nem kézbesítették.

Az elsőfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra kötelezte.

[11] A szanálást mint speciális fizetéseképtelenségi eljárás intézményének elemzését követően megállapította, hogy a Szantv. rendelkezéseiből következően a törvény személyi és időbeli hatálya kiterjed a felperesekre. A Szantv. rendelkezéseivel szemben a régi Ptk. szabályai nem bírnak relevanciával.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[12] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet kérve annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozathozatalra utasítását. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével a helytelenül és megalapozatlanul megállapított tényállásból helytelen és jogellenes következtetést vont le.

[13] A Szantv. alkalmazandó rendelkezéseinek körét tévesen határozta meg, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. A keresetlevél nem hivatkozott a Szantv. 17. § (5) bekezdés megsértésére, miközben az elsőfokú bíróság erre alapította ítéletét. Az tényszerű, hogy a felperesek szövegszerűen hivatkoztak az arányosságra, azonban ehhez kapcsolódó jogszabályi hivatkozást nem jelöltek meg. Ugyancsak nem jelöltek meg tételelesen jogszabályhelyet az alperesi határozat hatálybalépése kapcsán. Sérült a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 3. § (1)-(2) bekezdése és 215. §- a, tekintettel arra is, hogy a Szantv. 116. § (7) bekezdés a) pontja kifejezetten kizárja a keresetváltoztatás lehetőségét.

[14] A felperesek ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását indítványozták, mert az a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból nem jogszabálysértő. A szabályozás belső összefüggései tekintetében kiemelten hivatkoztak az Európai Parlament és Tanács hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról szóló 2014/59/EU irányelvére (a továbbiakban: Irányelv). Indítványozták az Alkotmánybíróság eljárásnak a Pp. 155/B.§ szerinti kezdeményezését. Az ellenkérelemben foglalt Pp. 114.§ szerinti eljárási kifogást a tárgyaláson visszavonták.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] Alperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

[16] A Kúria mellőzte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, mert azt szükségtelennek

ítélte.

[17] Csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem érkezett, ezért a Kúria a Pp. 272.§ (2) és 275.§ (2) bekezdései szerint, a Szantv. 116.§ (16) bekezdése által korlátozott eljárásjogi szabályoknak megfelelően, a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között, az ott megjelölt jogszabályok, és a rendelkezésre álló iratok alapján vizsgálta felül. Ennek folytán nem vizsgálta érdemben a jogerős ítélet személyi és időbeli hatályra, az iratok megismerhetőségére vonatkozó megállapításait. Az eljárási keretek meghatározásánál az alperes szóbeli előadása alapján tényállásának részévé tette, hogy a Hitelezővel szembeni szanálási eljárás 2016. június 30. napjával jogerősen megszűnt.

[18] A felülvizsgálati kérelem elsődlegesen eljárásjogi szempontból vitatta a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező jogerős ítélet megalapozottságát, ezért a Kúria először ebben a körben vizsgálódott.

[19] A Pp. 215.§ szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen; ez a szabály a főkövetelés járulékaira (kamat, költség stb.) is kiterjed. A szabálynak a Pp. XX. fejezet hatálya alá tartozó közigazgatási perekben történő alkalmazása kapcsán a Kúria irányadónak tekinti a 2/2011. (V. 9.) KK véleménynek a több eseti döntésben is megjelenő megállapításit. Eszerint nem akadály a bírósági felülvizsgálatnak az, ha a fél a keresetlevélben nem jelöli meg azt a konkrét jogszabályhelyet, amelyre a keresetet alapítja, de keresetéből a kifogásolt jogszabálysértés egyértelműen megállapítható. A közigazgatási perekben is érvényesül az az elv, amely szerint a kérelmeket, nyilatkozatokat tartalmuk szerint kell elbírálni.

[20] A felperesek keresetlevelének egészen keresztül vonul, és a 16.7. pont harmadik és utolsó bekezdésében tételesen is megjelenik, hogy az alperesi határozat nem tartalmazza a szükségesség és arányosság tesztjét, a 17.20.d) pontban pedig az alperesi határozat hatálybalépését kifogásolták. Az elsőfokú bíróság a felperesek kereseti előadásait a közigazgatási perekre irányadó szabályoknak megfelelően, tartalmuk szerint bírálta el, a szükségesség és arányosság, valamint a határozat hatályba lépésének kérdésében való döntés nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen, nem sérült a Pp. 215.§-a.

[21] A szükségesség és arányosság elvének Szantv-beli megjelenítése kapcsán a Kúria irányadónak tekintette, hogy a Szantv. 151. §-a szerint a törvény az Irányelvnek való megfelelést szolgálja.

[22] Az Irányelv alkalmazásában a 2.cikk (1) bekezdés 40) pontja szerinti „szanálási intézkedés” gyűjtő kategória, amely magában foglalja a szanálás alá helyezéséről szóló, a 32. vagy a 33. cikknek megfelelő döntést, a szanálási eszköz alkalmazását vagy egy, vagy több szanálási hatáskör gyakorlását.

[23] A Szantv. alkalmazásában a „szanálási eszköz” fogalom ismert, a „szanálási hatáskör” viszont a „szanálási jogosultságok” megnevezés alatt jelenik meg. A Szantv. 2016. január 1-től hatályos 2.§ (2) bekezdése szerint a szanálás során alkalmazott szanálási intézkedés a szanálási eszközök és szanálási jogosultságok alkalmazása tekintetében, valamint a tőkeelemek leírása vagy átalakítása tekintetében hozott döntés. A perbeli időszakban hatályos Szantv. 2.§ (2) bekezdés szerint azonban a szanálás során alkalmazott szanálási intézkedés a szanálási eszközök, valamint tőkeelemek leírása vagy átalakítása tekintetében hozott döntés, azaz az intézkedések között nem tartalmazta a szanálási jogosultságokat.

[24] A 2016. évi változást előidéző 2015. évi CCXV. tv. 165.§-ához fűzött indokolás szerint a változtatásnak egyetlen célja volt, a törvényt szöveg pontosítása. A módosítás arra világít rá, hogy a perbeli időszakban rosszul történt meg az Irányelv implementálása. Ezért a Kúria irányadónak azt tekinti, hogy a Szantv. perbeli időszakban hatályos rendelkezéseinél is, összhangban az Irányelvnek való megfelelés követelményével, az intézkedésekkel szembeni elvárások nem csupán a szanálási eszközökre, hanem az Irányelv szerinti szanálási hatáskörökre, azaz a Szantv. szanálási jogosultságaira is kiterjedtek. A megfelelő implementáció hiányában a Kúria nem értékelte a Szantv. 116. § (7) bekezdésével ellentétesnek a felpereseknek a felülvizsgálati eljárásban az Irányelvre vonatkozóan tett előadásait.

[25] A Szantv. 17.§ (5) bekezdése szerint a szanálási intézkedés akkor szolgálja a közérdeket, ha a) az intézkedés szükséges az e törvényben meghatározott szanálási célok közül egy vagy több megvalósításához, azokkal arányos, és b) az intézmény fizetéseképtelenségi eljárás keretében történő megszüntetése révén e szanálási célok nem tudnának legalább a szanálási intézkedés alkalmazásával elérhető mértékben megvalósulni.

[26] A Szantv. perbeli időszakban hatályos 17.§ (5) bekezdése a szükségesség és arányosság követelményét nem szűkítheti le a szanálás elrendelésére. Az eljárás elrendelése mellett az eljárás során alkalmazott egyes szanálási intézkedéseknek, végső soron pedig az eljárás egészének is teljesíteni kell az elvárásokat. Az elsőfokú bíróság jogszerűen vette figyelembe a Szantv. 17.§ (5) bekezdését, és azt megfelelő tartalommal alkalmazta.

[27] A Pp. XX. fejezetének hatálya alá tartozó bírósági felülvizsgálat tárgya az alperesi határozat. Alperes a perben a kereseti kérelemre tett nyilatkozataiban kiemelheti a határozat egyes csomópontjait, rávilágíthat egyes általa lényegesnek tekintett elemekre, de előadásaival nem pótolhatja a határozat hiányosságait. Az elsőfokú bíróság elbírálta-, és ezen elveknek megfelelően bírálta el alperes perbeli nyilatkozatait.

[28] A Kúria összességében tehát osztotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy az alperesi határozat jelen formájában nem alkalmas az ügy érdemi elbírálására. Erre tekintettel nem volt lehetőség a felülvizsgálati kérelem tényállás feltártságára, a Pp. 339/B.§ helytelen alkalmazására vonatkozó indokainak érdemi elbírálására.

[29] A tényállás megalapozottsága kérdésében a Kúria kiemeli, hogy alperes a szanálási eljárásban a Szantv. 1.§ (4) bekezdése folytán, a törvénybeli eltéréseket meghaladóan a Ket. hatálya alatt jár el, így határozatára irányadók a Ket. 72.§-ának szabályai. A Ket. 72.§ (1) bekezdés ea) pontjának megfelelően a határozat indokolásának tartalmaznia kell a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat. Alperesi határozatban azonban az egyes tényállítások mögött nincsenek bizonyítékok. Az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható eljárásjogi hibát jogszerűen rögzítette; a bizonyítékok hiányában pedig nem állapítható meg, hogy az alperes határozata érdemben, a kiegészítő jogosultság gyakorlása kapcsán jogszerű volt-e, vagy sem.

[30] A Kúria a Szantv. szerinti szanálás fogalmát és annak célját a Szantv. preambulumaéhoz tartozó jogalkotói indokolással egyezően fogadja el. Így a szanálás a fizetéseképtelen pénzügyi intézmények hatósági kényszerrel megvalósuló szerkezetátalakítása, amelynek célja az alapvető intézményi funkciók folyamatosságának biztosítása, a pénzügyi stabilitás megőrzése és az intézmények egésze vagy részei életképességének helyreállítása. A szanálási intézkedések – a [37] pontban foglaltak alapján ideértve az alperest megillető kiegészítő jogosultságot is – a szanálás elrendelésekor, majd a folyamatban lévő szanálás során alkalmazhatók. A Hitelezőt érintő szanálási eljárás 2016. június 30. napjával jogerősen megszűnt (Szantv. 21.§), ezért a Hitelezővel, és ennek folytán a Standstill megállapodásban vele szerződéses kapcsolatban álló felperesekkel szemben az alperesnek már nincs szanálási feladatköre (Szantv. 85.§ (2) bekezdés), nem gyakorolhat kiegészítő jogosultságokat.

[31] Mindezekre figyelemmel a Kúria az első fokú bíróság ítéletét a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, azzal azonban, hogy a szanálási eljárás megszüntetésére tekintettel mellőzte az alperes új eljárásra kötelezését.

(Kúria, Kfv.I.35.444/2016.)